

LBRIS

We know
books

Sorin Drăghici
**Acest soare
care mă orbește**

ROMAN

LETRAS
Promovăm autorii români

Cititorul trebuie avertizat că se poate îndrăgosti de multe dintre personajele care locuiesc în această poveste petrecută în prima jumătate a secolului trecut; de asemenea, el trebuie să știe că povestea în care pătrunde nu-l va dezamăgi decât din cauza inevitabilă a sfârșitului ei. Dacă orice minune durează trei zile, ei bine, el va petrece cu Eliza și Maria, dar și cu Andreas și Athanasios, trei ore concentrate sau trei dimineți de calistenie a afectelor și a imaginației. În sfârșit, e important să-i spunem cititorului că, dacă faptul că povestea are un final face parte din nedesăvârșirea a tot ce e viu, totuși, finalul poveștii va fi unul puternic. În bine sau în rău, asta rămâne de descoperit.

Literatura are o funcție critică, desigur, dar textul literar e destinat plăcerii, în primul rând. Aveți în aceste pagini un roman cu toate ingredientele romanescului – iubire, vitregia vremurilor, călătorii exotice, embleme culturale fundamentale, atașament față de locuri și highlights ale bucătăriei grecești. Un deliciu!

—*Alexandru Matei*

Acest soare care mă orbește

I

Îmi imaginam, fără să fi văzut vreodată Grecia, ce ar putea să-mi ofere vacanța promisă de părinți, dincolo de tot ceea ce am citit sau am văzut în cărțile pe care de ani întregi nu puteam să le las din mână.

Eliza, sora mea adoptivă, blondă și tăcută, mi-a spus cu două zile în urmă: „Maria, poate călătoria asta te va aduce înapoi din lumea imaginară și bolnavă în care te-ai îngropat”.

Poate suna ciudat, grav și nu tocmai plăcut ceea ce îmi spusese sora mea în după-amiaza aceea, dar un dram de dreptate avea atenționarea ei. Nici nu puteam să iau în nume de rău ceea ce-mi zisese.

Nu pentru că o iubeam nespus, ci pentru că exact acea lume „imaginară și bolnavă”, care stătea în atenția ei, era lumea mea. Era tot ce aveam mai prețios și era ca un păcat dulce, de care știa numai ea, sora mea. Și, ca de fiecare dată când ceva dulce

este și un păcat, dualitatea, sfășierea pe care o simțeam mă făceau nesigură: să mă îngrop mai mult în lumea asta sau să ies din ea? Erau angoase cu rădăcini adânci și care vor purta fructe dulci-amare.

Tata, profesor de greacă la gimnaziul din Târgu Mureș, a încercat cu succes de când împlinisem 4 ani să-mi vorbească mult în greacă. Am prins din aer tot ce plutea între noi doi, tată și fiică. Ani întregi, când venea acasă seara, cu fruntea obosită sclipind în lumina becului din hol, mă prindea ca din zbor, mă ridica și mă săruta pe frunte, iar apoi, până nu se așeza la masa unde mama ne servea cina, nu scotea niciun cuvânt în românește. Mă întreba în greacă ce făcusem în timpul zilei, mă mângâia pe păr, deschidea mapa în care își plimba cărțile de acasă la școală și-mi arăta ce îi învățase pe copii. Îmi puneă întrebări și îmi cerea părerea în legătură cu felul în care ar putea să le aducă elevilor lui mai aproape limba și cultura pe care le preda. Îmi spunea că ar vrea să aibă numai elevi cum sunt eu, cu foamea mea de limbă și cultură greacă.

Nu am știut niciodată dacă îmi spune adevărul sau nu, dar oricum relația noastră permitea multe deraieri de la realitate.

Realitatea ne prindea însă din urmă, atunci când se auzea vocea severă a mamei care „ne tăia macaroana” poveștilor și ne forța să ne punem la masă.

Întotdeauna, înainte de a ne așeza la masă și imediat după ce terminam discuțiile cu tata, de voie sau de nevoie, schimbam o privire complice cu el, care și puneă punct poveștilor.

Privirea aceasta o prindea totdeauna din zbor și mama. Era nemulțumită de complicitatea noastră și de zidul impenetrabil creat între mine și el. Ea nu vorbea limba greacă. Chiar dacă sentimentele materne mă învăluiau permanent într-un cuib sigur și cald, simțeam o ușoară răceală din partea mamei, ca o briză pe care o percepeam încă din copilărie ca pe una a tristeții și a dezamăgirii.

„Ἴσως εἶναι ἓνας ἥρωας ἢ τουλάχιστον ἓνας ημίθεος στο δρόμο σε αυτόν τον τόπο” – poate e un erou sau cel puțin un semizeu de izbeliște în țara aia –, am spus, cu o zi înainte de plecarea în ceea ce se va cristaliza o călătorie inițiativă în viața mea. Tata a crezut că fac aluzie la vreuna dintre legendele din cărțile pe care le devoram în original. Nici nu-și putea imagina ce îmi umbla prin cap, fată de 18 ani care trăise într-un oraș de provincie din România și care simțea, cu o anumită tristețe,

disonanța imensă dintre lumea fantastică a Greciei antice și realitatea, câteodată seacă și plictisitoare.

Statutul nostru – eu, Maria, enigmatică și distantă, iar Eliza, un înger blond și accesibil – era bătut în cuie deja din timpul gimnaziului. Tata, directorul adjunct al școlii, și mama, provenind din familia Molnár, burghezi înstăriți de generații, ne ofereau, în afară de statut, un cămin ce emana o undă de finețe și stabilitate, dincolo de care nu putea rezulta din ecuația socială decât admirație. Asta mai ales că, în urmă cu 12 ani, după tot ceea ce urmasa la sfârșitul „reabilitării politice” a României Mari, tata se hotărâse să adopte un copil provenit dintr-o familie ce suferise un masacu militar la granița României cu Rusia. Copilul blond, gângurind numai rusește, le-a readus părinților mei un echilibru afectiv pe care îl pierduseră aproape instantaneu după ce m-am născut eu. Căsătoria lor fusese aranjată cu ani înainte de consumarea evenimentului, iar formalitatea ce servea moralității și bunului mers al vieții familiale avea văi adânci între ușoare dealuri de complezență zilnică. Familia Molnár văzuse în gestul tinerilor părinți o șansă unică de a readuce balanța, dezechilibrată de bunăstarea exagerată a familiei pe o bună linie de plutire morală. Tot Târgu Mureșul interbelic vorbea despre gestul

mărinimos al tinerilor care adoptaseră în sânul familiei un pui pierdut la marginea unei țări devenite surprinzător de mare după Trianon.

Mama a rămas cu gura căscată când tata a adus copilul acasă – ca pe un tort blond, învelit în pături groase cu ștampilă militară. Vremurile erau însă ferecate în reguli și ritmuri patriarhale, așa că din fericire mama a trebuit să accepte faptul că tata îi adusese în casă un al doilea copil. Un copil pentru care nu se pregătise nimeni, un copil pe care nu l-a născut ea, un copil pe care nu l-a alăptat, un copil pe care nici nu l-a dorit. Copilul însă a rămas. Mama, după ce s-a liniștit din șocul de a nu fi ea cea care oferă o nouă viață familiei, l-a îndrăgit din ce în ce mai mult pe acest nou-venit în familie. Cred că simțea că poate să reechilibreze balanța afectului: deși nu ea a dat naștere acestui copil, simțea că mai are o șansă în a pune pe cineva în orbita ei de gravitație. Eu îi aparțineam din punctul ăsta de vedere aproape în exclusivitate tatălui meu.

Eliza s-a dovedit a fi un copil ce depășea orice banalitate. Surprindea din ce în ce mai mult printr-un talent înnăscut în a cânta, a dansa, în a-și însuși rapid noua limbă și a fi – mereu zâmbitoare – pe placul tuturor. Și asta, fără nici cel mai mic efort. Bineînțeles, pentru mine, de la prima palmă răsunătoare pe care i-am aplicat-o la nici cinci

minute după ce o adus-o tata acasă, până la avalanșa zilnică de laude cu care o acoperea toată familia, totul se transforma, încet, încet, într-un bulgăre crescând de frustrare.

Până ce a apărut Eliza, tot universul se învârtise în jurul meu. Și pentru că în general copiii simt de foarte multe ori lucruri pe care nici măcar adulții nu și le pot explica, simțeam că mama se leagă prin corzi nevăzute, din ce în ce mai puternice, de sora mea, Eliza. Îmi dădea bineînțeles multă atenție și mie, dar numai sora mea era acel ceva care o făcea să se simtă din nou importantă. Îi dădea aripi. Tata, cu formația lui intelectuală și cu ambiția de a face din odrasla lui o pralină unică într-o cutie de dulciuri ieftine, se întorcea aproape zilnic spre mine. Lumea noastră specială – numai eu și el – rămăsese neatinsă. Proiectată pentru totdeauna într-un „ille tempore” grecesc pe care îl înțelegeam și îl simțeam numai noi doi.

„Πες αγαπημένη μου, τι θέλεις να σου διαβάσω, Η μήπως προτιμάς να μιλήσουμε για τους μύθους του Αισώπου.” „Spune-mi, draga mea, ce ai dori să-ți citesc astăzi? Sau poate vrei să discutăm despre fabulele lui Esop?”

Mama a acceptat dintotdeauna extravaganța noastră, a mea și a lui tata, din care încet, încet nu

mai înțelegea nimic. Nici lingvistic, nici simbolic. Își făcea numai griji că tata mă duce de mână pe un drum care mă transforma încet, dar sigur, într-o pasăre rară care, pentru restul familiei și colegii mei de la școală, nu era a paradisiului, ci a pierzaniei. De la începutul drumului deschis de Esop până la anticamera curând otrăvită a lui Socrate erau presărate pietre filozofice din ce în ce mai mari. Uneori stânci, de care mă loveam și sângeram. Tristă. Extatică. Mândră. Singură.

În fond, nici nu mă interesa foarte mult, în pofida singurătății mele, ce credeau ceilalți despre mine. Și poate nu numai pentru că mă izolasem în lumea asta solitară în care mă mișcam, ci și pentru că interesul meu către lumea externă în primii ani ai copilăriei era foarte limitat. Vezi tu, tată, tu ai fost singurul care venea la mine. Tu erai singurul care intrai în „casa mea”. Tu erai cel pe care-l așteptam să-mi zâmbească, să-mi spună povești, să mă apere de pericole existente și inexistente. Niciodată n-am putut să mă cuibăresc la pieptul mamei așa cum mă

cuibăream, ferită de lumea rece, la pieptul tău. Caut și acum, când sunt o femeie adultă, mirosul plăcut, ușor înțepător, puternic al corpului tău. Mirosul acesta locuia totdeauna între buclele de bumbac croșetat ale puloverului pe care îl purtai și care concentrau, între pielea ta și sacoul pe care îl luai zilnic la școală, esența olfactivă a iubirii. Am încercat mai târziu să caut acest miros în hainele și pe pielea soțului meu, în sertare și dulapuri ale casei părintești, după ce voi nu mai erați, dar nu l-am găsit niciunde. Mirosul acesta a rămas însă ferecat în capul meu și era definiția siguranței, a iubirii față de tine. Oare e această miros ceva ce ar putea dispărea vreodată din arsenalul meu afectiv? Sper să nu se întâmple asta, pentru că nu știu dacă aș mai avea un alt punct de sprijin în momentele în care nu există ieșire din labirintul realității crude. Mi-era frică în copilărie, atunci când prietenii familiei veneau la noi acasă și te îmbrățișau sau când mama, în rarele momente de tandrețe, te pupa pe obraz în fața noastră, că cineva îți va fura acest miros. Seara, înainte de culcare, când toate lucrurile se accelerau sub ploaia de directive ale mamei, fugeam într-un moment de neatenție al ei în dormitorul vostru, căutam și scoteam cu mișcări rapide unul dintre puloverele tale din dulap și-mi îngropam fața în el pentru câteva secunde, până când simțeam că mi-a rămas

ceva din mirosul acesta în nas. Fugeam și mă băgam repede, repede sub plapumă, în patul meu din camera copiilor. Eliza se ridica în cot din patul ei și se uita întotdeauna la mine, întrebându-se, de fiecare dată, unde am fost și care e oare ritualul pe care-l fac pentru câteva secunde aproape în fiecare seară înainte de a mă culca. Țin minte că de multe ori mama se înfuria când descoperea sub paturile noastre diferite obiecte pe care le colectam. Crengi cu forme bizare și înverzite de licheni, frunze moarte aurii adunate din curte, jucării și desene secrete pe care nu ar fi trebuit să le descopere nimeni. Sub acest pat care îmi servea, în pofida controlului regulat al mamei, drept cutie de comori, am ascuns la un moment dat un pulover de-al tău. Era un pulover special, o combinație de lână și mohair care îl făcea moale ca un ursuleț de pluș. Avea dungi verzi și portocalii și obișnuiam să îl fac boț și să îi înnod mânecile, în așa fel încât să devină o minge pufoasă pe care o puteam ascunde sub plapumă, ori de câte ori aveam nevoie de tine. Ori de câte ori simțeam că trebuia să fii altundeva decât în apropierea mea: la școală, cu prietenii tăi, profesori sau cu mama în dormitor. Vezi tu, tată, poate gândurile astea ți-ar părea ciudate. Poate că vraja asta dintre noi era prea puternică. Cine ar putea spune dacă e așa sau altminteri... Formalitățile nu-și aveau locul aproape niciodată